

PROF. DR. MUHAN BALI

a) ÖZGEÇMİŞİ

Prof. Dr. Muhan Bali, 1936 yılında Arapgir'de (Malatya) doğdu. İlk ve orta okulu Arapgir'de bitirdi. 1953'de İstanbul'a geldi. 1958 yılında, Behçet Necatigil'in edebiyat öğretmenliği olduğu Kabataş Lisesi'ni, bitirdikten sonra aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne kaydolmuş ve bu bölümden Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın danışmanlığını yaptığı "Peyami Safa'nın Romanlarında Hasta, Sakat ve Dejenere Tipler" başlıklı tezini hazırlayarak 1962 yılında mezun oldu ve aynı yıl Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın kurucu olarak rol aldığı Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde halk edebiyatı asistanı olarak göreve başladı. Atatürk Üniversitesi adına İstanbul Üniversitesi'nde yapmakta olduğu doktora çalışmasını 1967 yılında tamamladı. 1976 yılında Doçent, 1983 yılında Profesör oldu. Atatürk Üniversitesi adına 1971 yılında bir yıl ABD'de, 1981 yılında altı ay Fransa'da araştırmalar yaptı. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1971 yılında yaptığı araştırmalarını Prof. Dr. İlhan Başgöz'ün, 1981 yılında Fransa'da yaptığı araştırmaları ise Prof. Dr. Pertev Naili Boratav'ın yanında yaptı. Anadolu Üniversitesi'nde 7 yıl misafir öğretim üyeliği yaptı. Profesör olduktan bir yıl sonra bölüm başkanlığına atandı. 1984-85 arası Dekan Yardımcılığı, 1985-86 arası Erzincan Eğitim Yüksek Okulu Müdürlüğü yaptı. Bölüm Başkanlığı 10 yıl sürdü. 1988'de KKTC'de görevlendirildi. Lefke Avrupa Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kurdu, Dekanlık ve Rektör Vekilliği yaptı. Son bir yıl Girne Amerikan Üniversitesi'nde bölüm başkanı olarak görevlendirildi. 2003'te Atatürk Üniversitesi'nden emekli oldu. Aynı yıl Bölüm Başkanı Prof. Dr. İskender Pala'nın daveti ile İstanbul Kültür Üniversitesi'ne geldi. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tam zamanlı olarak yeniden çalışmaya başladı.

Prof. Dr. Muhan Bali üzerinde 6 kişi-

nin geniş etkisi olduğunu vurgulamaktadır: Fethi Gemuhluoğlu, Cemil Meriç; Mehmet Kaplan, Cahit Tanyol; İlhan Başgöz, Pertev Naili Boratav. 1981'de kurulan Kemalist Atılım Birliği Erzurum Sekreterliği dışında hiçbir derneğe, kuruma, kuruluşa üye olmadığını özellikle vurgulamaktadır. Yayımlanmış 8 kitabı, 100'e yakın makalesi ve gerek ulusal gerekse uluslar arası alanda 17 bildirisi vardır. Mehmet Kaplan'ın danışmanlığında Mehmet Akalın ile hazırladığı Behçet Mahir anlatması Köroğlu Destanı onun en çok bilinen derlemeleri arasındadır. Yayımlanan bu destanın dışında 1000'e yakın ses bandından oluşan zengin bir arşive sahiptir.

Erzurum gibi, sözlü kültür ve halk edebiyatı bakımından zengin bir kültür merkezinde uzun yıllar öğretim üyeliği yapan Prof. Dr. Muhan Bali, bu bölgenin kaybolmakta olan halk kültürü ürünlerini, tamamen bir profesyonelin yaklaşım ve yöntemiyle derlemiş, derlenmesine öncülük etmiş ve derleme yöntemlerini öğrencilerine ders olarak okutmuştur. Onun bu alandaki yöntemliliğinin göstergesi "Halk Edebiyatına Giriş Derleme Metodları" adlı çalışmasıdır. Prof. Bali, derlemeye verdiği önem sayesinde yöre kültürünün bir çok ögesinin kaybolmasını önlemiştir. Prof. Bali'nin yukarıda sözünü ettiğimiz yaklaşık 1000 civarındaki ses bandından oluşan bu çalışması dahi başlı başına bir uzmanlık, çaba ve sabır ürünü olarak onun alanına duyduğu engin sevginin ve iş disiplininin bir örneği olarak her türlü takdire değerdir.

Prof. Muhan Bali, bilimsel çalışmalarında dikkatini daha çok uzun emek ve sabır isteyen kitaplara yöneltmiştir. Onun 1973 yılında basılan "Ercişli Emrah ile Selvi Han Hikayesi, Varyantların Tespiti ve Halk Hikayeciliği Bakımından Önemi" adlı çalışması, halk hikayesi çalışan onlarca genç araştırmacı tarafından alıntılanmış, model alınmış ve kaynak gösterilmiştir.

Halk hikayeleri üzerinde uzmanlaşan Prof. Dr. Muhan Bali, halk edebiyatı çalış-

malarının yoğun olarak şiir üzerine yürüdüğü bir dönemde 1982 yılında yayımladığı “Halk Edebiyatında Nesir” adlı çalışmasıyla bu alanda önemli bir boşluğu doldurmuştur. 1982 yılında yayımlanan bu eserin Birinci Bölümünde “Genel Anlamda Nesirle İlgili Konular” “Türk Edebiyatında Nesir”, “Eski Türk Edebiyatında Nesir” “Yeni Türk Edebiyatında Nesir” gibi konuları irdeleyen Prof. Bali, İkinci Bölüm’de örnekleriyle birlikte “Halk Edebiyatında Nesir” konusunu incelemektedir.

8.yüzyıl Çin Yıllıkları, Hunlarla ilgili bir bilgi verirken onların “Hulin Dağını Kaybettik” diye başlayan ağıtlarından bir bölümü kaydeder, 11. yüzyılda Kaşgarlı Mahmud “Alper Tunga Sagusu”nu derler, Yaşar Kemal Göğçeli Çukurova’dan yaptığı derlemelere dayalı olarak 1943 yılında “Ağıtlar” kitabını kaleme alır. 1997 yılında Prof. Bali, ağıtlar konusuna yeniden döner ve Kültür Bakanlığı Başvuru Kitapları arasında yayımlanan “Ağıtlar” adlı kitabını hazırlar. Türk halk kültürünün ve şiirinin yazılı kaynaklara göre kökeni iki bin yıl öncelere giden bir geleneği, halkbiliminin son bilgi ve derlemelerinin ve Prof. Dr. Muhan Bali’nin özgün değerlendirmelerinin ışığında bilim dünyasına ulaştır. Prof. Bali, bu çalışmasında daha çok ağıtların edebi ürün olarak taşıdığı değere odaklanmış ve dikkate değer tespitlerde bulunmuştur. Uzun mesleki yaşamında bir çok öğrenci yetiştiren Prof. Bali, 100’e yakın öğrencinin lisans, 5 öğrencinin yüksek lisans (Pakize Erciş, **Güvahi’nin Pendnamesinde Halk Edebiyatı Unsurları**, 1980, Adnan Vangözü, **TRT Repertuvarında Halk Kültürü**, 1981, Şeyda Ateşoğulları, **Güneyyurt Folkloru**, 1990, Hülya Çevirme, **Ahmet Kutsi Tecer’in Türk Folklor ve Halk Edebiyatı Çalışmaları**, 1990, Dilaver Düzgün, **Ziyaettin Fahri Fındıkoğlu’nun Türk Folklor ve Halk Edebiyatı Çalışmaları**, 1995) ve 5 öğrencinin doktora (Fuat Özdemir, **Fuat Köprülünün Halk Edebiyatı İle İlgili Çalışmaları**, 1981, Dilaver Düzgün, **Erzurum Köy Seyirlik Oyunları**, 1983, P.Erciş, **Halk Edebiyatında Tenkid**, 1985, Turhan Kaya, **Erzincan’da Halk Hayatı**,

1990, Lütfi Sezen, **Erzurum Şehir Folkloru**, ERVAK Yayını, Erzurum, 1994) tezi ni yönetmiş, 20 civarında doçentlik jürisinde bulunmuş, 15 civarında doçentin profesörlüğe yükseltme ve atama komisyonlarında bulunarak rapor hazırlamıştır. Onun yetiştirdiği ve yükselmelerine katkı sağladığı bu öğrenci ve adayların çoğu şimdi Türk akademik hayatında önemli roller üstlenmiştir. Prof. Dr. Muhan Bali, mesleki yaşamında olumlu bir kişilik özelliğine ve çalışkan bir bilim adamı profiline sahip olarak devamlı yapıcı ve yönlendirici olmuştur. Genç bilim adamlarını ve çalışmalarını destekleyen, onları cesaretlendiren ve takdir eden Prof. Dr. Muhan Bali’nin, genelde halkbilimi özelde halk edebiyatı alanına ve çalışmalarına sağladığı katkı her türlü takdirin üstündedir.

Milli Folklor ailesi olarak, alanımıza yaptığı ve bundan sonra yapacağı (Prof. Dr. Bali gelecekte yapacağı çalışmaları şöyle açıklamıştır: a) Sahibi olduğum dünyanın üçüncü, Türkiye’nin birinci Halk Edebiyatı arşivimi geliştirmek, İstanbul Kültür Üniversitesi’nin başlattığı ve UNESCO’yla işbirliği halinde yayını gerçekleştirmek, b) Akademik ve dost çevremden aldığım Mektuplarımı yayımlamak, c) Kıbrıs Sözlüğünü bitirmek) hizmetler için teşekkür eder, kendisine sağlıklı uzun ömürler dileriz.

b) YAYINLARI

I. Uluslar arası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler

1. Sivas Âşık Bayramı ve Şah Turnu, *Türk Folklor Araştırmaları (TFA) Dergisi*, 1967
2. Atışma Birincisi Âşık Yaşar Reyhanî, *Türk Folklor Araştırmaları (TFA) Dergisi*, 1968, I
3. Atışma Birincisi Âşık Yaşar Reyhanî, *Türk Folklor Araştırmaları (TFA) Dergisi*, 1968, II
4. Atışma Birincisi Âşık Yaşar Reyhanî, *Türk Folklor Araştırmaları (TFA) Dergisi*, 1968, III
5. Atatürk Üniversitesi’nde Halk Edebiyatı Çalışmaları, *Türk Folklor Araştırmaları (TFA) Dergisi*, 1969

6. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü Bitirme Tezleri, *İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Dergisi*, 1969
7. Kaybolan Köy Folkloru, *Türk Folklor Araştırmaları (TFA) Dergisi*, 1970

II. Uluslar arası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında (Proceedings) basılan bildiriler

1. Türk Folklor ve Halk Edebiyatı Örneklerinin Komşu Ülkelerdeki Paralelleri, *Balkan Milletleri Folklor Semineri*, Ohri, 1971
2. Latif Şah Hikayesinin İki Varyantı ve Bilinmeyen Bir Halk Hikayecisi, *Uluslararası Türk Folklor Kongresi*, Ankara, 1976
3. Roman ve Halk Hikayesi, *Uluslararası Türkoloji Kongresi*, İstanbul, 1977
4. Üç Hoca Halk Şairi İçinde Alvar İmamı Efe, *Uluslararası Türkoloji Kongresi*, İstanbul, 1985
5. Sürmanî Üzerine Düşünceler, *V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi*, Ankara, 1994
6. Atatürk Üniversitesi'nde Kıbrıs Türk Kültürü İle İlgili Olarak Yapılan Çalışmalar, KKTC, Lefkoşa, 1995

II. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler

1. Gümüşhaneli Âşık Akif Timurhan (Zevrakî) (Hayatı, Sanatı, Eseri), Gümüşhane, 1990
2. Atatürk Üniversitesi'nde Fırat Havzası Folkloru İle İlgili Derleme ve Çalışmalar, Elazığ, 1992
3. Türk Edebiyatında ve Türk Halk Hikayelerinde Hoşgörü, Ankara, 1995
4. Isparta/Süçüllü Köyü'nden Bir Âlim: Prof.Dr.Mehmet Akalın, SDÜ, Isparta, 1998
5. İki Bilim Adamı ve Hacı Bektaş Veli, Gazi Üniversitesi, Ankara, 1998
6. Erzurum'un Manevî Mimarlarının Anadolu Evliyalari İle İlgisi, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1998
7. Osmanlı Dünyasında Klasik Şiir İçinde Halk Şiirinin Klasik Unsurları Var

Mıdır?, Yapı Kredi Bankası, İstanbul, 2000 (Basılmadı.)

8. Şiirle Seyahat, KKTC, Girne Amerikan Üniversitesi, 2003 (Basılmadı.)
9. Halk Hikayesi Dönüşümlü Roman, KKTC, Girne Amerikan Üniversitesi, 2003 (Basılmadı.)
10. Halk Edebiyatı Çalışmalarının Dünü, Bugünü, Yarını, KKTC, Girne Amerikan Üniversitesi, 2004 (Basılmadı.)

IV. Kitapları:

1. **Ercişli Emrah İle Selvi Hikayesi: Varyantların Tesbiti ve Halk Hikayeciliği Bakımından Önemi**, Ankara, 1973
2. **Köroğlu Destanı** (Mehmet Kaplan, Mehmet Akalın ile beraber), Ankara, 1973
3. **Latif Şah Hikayesinin İki Varyantı ve Bilinmeyen Bir Halk Hikayecisi**, Ankara, 1976 (ayrı basım)
4. **Anadolu'da Halk Meslek ve Sanatları: Çobanlık**, Ankara, 1979 (ayrı basım)
5. **Halk Edebiyatında Nesir**, Erzurum, 1982
6. **Ağıtlar**, Ankara, 1997
7. **Halk Edebiyatına Giriş: Derleme Metodları (Ders Notları)**, İstanbul, 2004
8. **Peyamî Safa'nın Romanları**, İstanbul, 1962-2004 (Basılıyor.)

V. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve yayımlanmamış konferans bildirileri:

1. Tasavvuf Musikisinde Mahallî Renkler, *Terzi Baba Sempozyumu*, Erzincan, 1986 (Basılmadı.)

VI. Uluslar arası bilimsel toplantılarda sunulan ve yayımlanmamış konferans bildirileri:

1. Aynı Yöreden Çağdaş Üç Âşıқта Temeller Mukayesesi, Çanakkale, On Sekiz Mart Üniversitesi, 1998
2. Yahya Kemal'in Hayatında ve Sanatında Balkanlar, Balkan Türkleri Araştırma Merkezi, Mostar, 2002